

NORGES HØYESTERETT

Den 30. juni 2009 avsa Høyesterett dom i

HR-2009-01368-A, (sak nr. 2009/754), straffesak, anke over dom,

A

(advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Stein Vale)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Endresen**: Saken gjelder tolkningen av straffeloven § 224 første ledd bokstav a.
- (2) Statsadvokatene i Oslo utferdiget 29. juli 2008 tiltale mot A for to overtredelser av straffeloven § 224 første ledd bokstav a, jf. annet ledd, jf. fjerde ledd – grov menneskehandel – og straffeloven § 202 første ledd bokstav a – hallikvirksomhet. Tiltalen hadde følgende ordlyd:

”I Straffeloven § 224 første ledd bokstav a, jfr. annet ledd, jfr. fjerde ledd for ved misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig adferd å ha utnyttet en person til prostitusjon eller andre seksuelle formål eller å ha forledet en person til å la seg bruke til dette formål. Handlingen ansees som grov menneskehandel idet det særlig er lagt vekt på at den gav betydelig utbytte.

Grunnlag:

a)

I september 2006, etter forutgående kontakt med B via internett og etter blant annet å ha lokket med en forbedret økonomisk tilværelse for henne og hennes familie, sørget han for at hun reiste fra Brasil til Norge. I perioden oktober 2006 til september 2007 på deres felles bopel i ----gata 21 i X og andre steder utnyttet han henne til prostitusjon og andre seksuelle formål ('web-show'). Han sørget blant annet for annonsering med hennes bilde og profil på internett, foreslo hva slags seksuelle tjenester hun skulle utføre, fastsatte priser og mottok mesteparten av utbyttet fra hennes prostitusjon. Prostitusjonsvirksomheten ga et utbytte på ca. kr. 500.000,-.

b)

I mars 2007, etter forutgående kontakt med C via internett, sørget han for at hun reiste fra Brasil til Norge for å jobbe som prostituert. I perioden fra mars til juni 2007 på bopel i ----gata 21 i X og andre steder, ved misbruk av blant annet henne og hennes families vanskelige økonomiske situasjon, utnyttet han henne til prostitusjon og andre seksuelle formål ('web-show'). Han sørget blant annet for annonsering med hennes bilde og profil på internett, foreslo priser samt hva slags seksuelle tjenester hun skulle utføre og mottok 40-50 % av utbyttet fra hennes prostitusjon. Prostitusjonsvirksomheten ga et utbytte på ca. kr. 300.000,-.

II Straffeloven § 202 første ledd bokstav a
for å ha fremmet andres prostitusjon.

Grunnlag:

I perioden august til november 2007 organiserte han flere brasilianske kvinner, bl.a. D, E og F, sin prostitusjon fra bopel i ----gata 21 i X, eller fra andre steder. Han besørget transport av kvinnene til Norge og bidro til å skaffe kunder ved blant annet å bistå med og legge ut bilder og profiler av kvinnene på internett. Han mottok 40 % eller 50 % av kvinnenes utbytte av prostitusjonsvirksomheten."

(3) Oslo tingrett avsa 31. oktober 2008 dom med slik domsslutning:

- "1. A, født 02.07.1972, dømmes for overtredelse av straffeloven § 224 første ledd bokstav a, jf. annet ledd, jf. fjerde ledd og straffeloven § 202 første ledd bokstav a, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 3 – tre – år.
Varetekt kommer til fradrag med 348 dager.
2. A dømmes til å tåle inndragning av mobiltelefoner, et digitalkamera, et webkamera og en bærbar pc, jf. straffeloven § 35, samt utbytte med kr 900.000,-, jf. straffeloven § 34.

Erstatning:

A, født 02.07.1972 dømmes til å betale erstatning til B stor kr 615.000,-, til C stor kr 165.000,- og til D stor kr 37.500,-.
Beløpene forfaller til betaling 2 – to – uker etter dommens forkynnelse, og det påløper forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven fra forfall og til betaling skjer."

(4) A anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tiltalen postene I a og I b, inndragningen og erstatningene til de fornærmede. Domfellelsen for tiltalen post II ble ikke påanket. De fornærmede som ble tilkjent erstatning i tingretten, begjærte ny behandling av kravene.

(5) Lagmannsretten avsa 24. februar 2009 dom med slik domsslutning:

- "1. A, født 2. juli 1972, dømmes for overtredelse av straffeloven § 224 første ledd bokstav a, jf. annet ledd, jf. fjerde ledd, og for det forhold som er rettskraftig

avgjort ved tingrettens dom, jf straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 3 – tre – år. Til fradrag i straffen går 464 – firehundreogseksstifire – dager for utholdt varetekt.

2. A dømmes til å tåle inndragning av fire mobiltelefoner, ett digitalkamera, ett webkamera og én bærbar pc, jf straffeloven § 35.
3. A dømmes til å tåle inndragning av utbytte med 520 000 – femhundreogtjuetusen – kroner, jf straffeloven § 34.
4. A dømmes til å betale til B oppreisningserstatning med 125 000 – etthundreogtjuefemtusen – kroner, erstatning for påførte og framtidige utgifter med 73 000 – syttitretusen – kroner samt erstatning for tapt inntekt av prostitusjonsvirksomheten med 350 000 – trehundreogfemtusen – kroner.
5. A dømmes til å betale til C oppreisningserstatning med 75 000 – syttifemtusen – kroner, erstatning for påførte og framtidige utgifter med 25 000 – tjuefemtusen – kroner, erstatning for tap i framtidig erverv med 10 000 – titusen – kroner, samt erstatning for tapt inntekt av prostitusjonsvirksomheten med 115 000 – etthundreogfemtentusen – kroner.
6. A dømmes til å betale erstatning til D med 20 000 – tjuetusen – kroner.
7. Erstatningsbeløpene i punkt 4 – 6 ovenfor forfaller til betaling to uker fra forkynnelsen av lagmannsrettens dom.”

- (6) Dommen ble avsagt under dissens når det gjaldt straffutmålingen; idet tre av meddommerne stemte for en straff av fengsel i fire år.
- (7) A anket dommen til Høyesterett. Anken gjaldt lovanvendelsen for domfellelsen for tiltalen postene I a og I b og saksbehandlingen. For tiltalen post I a gjaldt anken forståelsen av alternativet ”forleder” i straffeloven § 224 første ledd. Det ble anført at det er uriktig når det i den protokollerte rettsbelæringen uttales at alternativet ”forlede forutsetter ikke at det er brukt tvang”. For tiltalen post I b ble det gjort gjeldende at lagmannsretten hadde bygget på en uriktig lovforståelse når den var kommet til at A hadde utnyttet fornærmedes ”sårbare situasjon”. Det ble også gjort gjeldende at det under saken hadde vært tilbakeholdt et dokument som hadde betydning for vurderingen av et sentralt vitnes troverdighet.
- (8) Høyesteretts ankeutvalg tillot anken fremmet for så vidt gjaldt tolkingen av alternativet ”forleder” i straffeloven § 224 første ledd. For øvrig ble anken ikke tillatt fremmet.
- (9) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*
- (10) Straffeloven § 224 ble – i sin nåværende skikkelse – vedtatt ved lov 4. juli 2003 nr. 78. Bakgrunnen var Norges tilslutning til FNs konvensjon av 15. november 2000 mot grenseoverskridende organisert kriminalitet og dens protokoll om menneskehandel mv. (Palermo-protokollen). Av forarbeidene til lovendringen fremgår at hensikten var å oppfylle Norges folkerettslige forpliktelser etter protokollen uten begrensninger, men med visse utvidelser.
- (11) Straffeloven § 224 første ledd bokstav a har følgende ordlyd:

”Den som ved vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd utnytter en person til

a) prostitusjon eller andre seksuelle formål,

...

eller som forleder en person til å la seg bruke til slike formål, straffes for menneskehandel med fengsel inntil 5 år.”

(12) Bestemmelsens ordlyd knytter ikke forledelsesalternativet direkte til de fire årsaksfaktorer – eller midler – som er nevnt i innledningen til bestemmelsen. Derimot følger det allerede av ordlyden at forledelsesalternativet er knyttet til den situasjon at fornærmede blir utnyttet. Forledelsesalternativet forutsetter at det fornærmede forledes til, er ”å la seg bruke”.

(13) Det er imidlertid gjort til et hovedspørsmål i saken om de fire handlingsalternativer gjelder som et selvstendig vilkår også for bruk av forledelsesalternativet. Noen klar løsning gir paragrafens ordlyd ikke.

(14) Jeg nevner at § 224 første ledd på dette punkt er redigert på en noe annen måte enn artikkel 3 i Palermo-protokollen, hvor ”handel med mennesker” er definert på følgende måte:

”a. ’handel med mennesker’: rekruttering, transport, overføring, husing eller mottak av personer, ved hjelp av trusler om bruk av vold eller bruk av vold eller andre former for tvang, av bortføring, av bedrageri, av forledelse, av misbruk av myndighet eller av sårbar stilling eller av å gi eller å motta betaling eller fordeler for å oppnå samtykke fra en person som har kontroll over en annen person, med sikte på utnytting. Utnytting skal som et minimum omfatte utnytting av andres prostitusjon eller andre former for seksuell utnytting, tvangsarbeid eller tvangstjenester, slaveri eller slaverilignende praksis, trelldom eller fjerning av organer, ”

(15) Under arbeidet med lovproposisjonen – Ot.prp. nr. 62 (2002–2003) – tok Justisdepartementet opp spørsmålet om å utvide bestemmelsen fra bare å gjelde ”utnytting”, slik som Palermo-protokollen gjør, til også omfatte ”forledelse”. I høringsbrevet som gikk forut for proposisjonen, uttalte departementet at gjerningsbeskrivelsen i et nytt straffebud måtte ta utgangspunkt i definisjonen i protokollens artikkel 3, men departementet pekte også på at det nye straffebudet måtte tilpasses norske lovgivningstradisjoner på strafferettens område. I tilknytning til spørsmålet om også å medta alternativet ”forleder”, uttalte departementet i høringsbrevet:

”Kjernen i gjerningsbeskrivelsen i straffebudet bør være å utnytte et annet menneske til et nærmere beskrevet formål. Dersom en person faktisk blir utnyttet, for eksempel til prostitusjon eller for at vedkommendes organer skal tas ut og selges, bør det ikke spille noen rolle hvordan vedkommende kom inn i situasjonen.

...

I enkelte tilfeller kan ’forlede’ være et vel så dekkende uttrykk for de handlinger det er ønskelig å ramme. Særlig gjelder det når den det gjelder, blir med frivillig i den tro at det dreier seg om noe helt annet enn menneskehandel. En baltisk kvinne har for eksempel svart på en tilsynelatende ekteskapsannonse og reiser til Norge i den tro at hun skal inngå ekteskap med en ’snill og velstående norsk mann’ . I stedet ender hun opp i et bordell.

I slike tilfeller vil forledelse ofte gli over i utnyttelse. Kvinnen har for eksempel ikke penger til billett til hjemreisen og har ikke noe sted å bo eller penger å leve for i Norge. Prostitusjonen blir nødvendig for å overleve. Likevel kan pedagogiske grunner etter departementets syn tale for både å nevne utnyttelse og forledelse i lovteksten. Dette kommer på spissen i forhold til bakmenn som bare har deltatt i forledelsen, og som ikke uten videre kan gjøres strafferettslig ansvarlig for utnyttelsen, for eksempel den som sørger for den fiktive ekteskapsannonse. Dette kan tale for at 'forlede' tas med som et selvstendig straffalternativ ved siden av 'utnytte'. Departementet ber om høringsinstansenes syn." (Ot.prp. nr. 62 (2002–2003) side 61).

- (16) På bakgrunn av de synspunkter som fremkom i høringsrunden, drøfter departementet på side 64 i proposisjonen utformingen av bestemmelsen. Blant annet kommenteres spørsmålet om å angi de "midlene" for utnyttelse som skal være brukt:

"I høringsnotatet var gjerningsbeskrivelsen for den som selv står for utnyttelsen, knyttet til det å utnytte eller forlede noen til å la seg bruke til nærmere bestemte formål. Departementet er enig med de høringsinstanser som peker på at begrepet 'utnytte' er såpass vidt at det kan skape usikkerhet om hvilke handlinger som faktisk rammes. Ved å nevne midlene som er benyttet for å bringe en person inn i situasjonen der hun eller han blir utnyttet, konkretiseres innholdet i gjerningsbeskrivelsen. Departementet foreslår derfor at ordlyden i første ledd skal rette seg uttrykkelig mot den som ved vold, trussel, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd, utnytter eller forleder noen til å la seg bruke til nærmere bestemte formål."

- (17) Det forutsettes her at de angitte "midlene" også skal gjelde for alternativet "forleder". I spesialmotivene til § 224 uttaler departementet seg – på side 97 – klart i samme retning:

"I det å utnytte en person ligger å bruke vedkommende for å oppnå en fordel for seg selv. Dette vil typisk være en direkte eller indirekte økonomisk fordel, men ikke nødvendigvis. Det kan også tenkes at fordelene er å oppnå en viss posisjon i et bestemt miljø, eller gjentjenester.

'Forlede' er nevnt som selvstendig straffalternativ i første ledd. I en del tilfeller kan den som står for utnyttelsen, selv ha forledet personer inn i situasjonen, og da kan de to alternativer gli over i hverandre. Men 'forlede' kan også ha selvstendig betydning. Det å forlede noen innebærer en psykisk påvirkning som fører til at den som blir 'forledet', blir ført bak lyset, lurt eller overtalt til å være med på noe som han eller hun ellers ikke ville ha blitt med på.

Utnyttelsen eller forledelsen må ha skjedd ved bruk av vold eller trusler, misbruk av sårbar situasjon eller ved annen utilbørlig atferd."

- (18) Det kan etter dette ikke være tvilsomt at forarbeidene samlet sett må sees som et uttrykk for at departementet har funnet grunn til å understreke at introduksjonen av forledelsesalternativet ikke skulle endre kravet til karakteren av overtredelsen. Noen nærmere utdypning av hva som konkret skulle følge av at kravet om at forledelse bare er forutsatt rammet når forledelsen er skjedd ved "vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd", er ikke gitt hverken i høringsbrevet eller i de senere lovforarbeider. Det er heller ikke gitt noe eksempel på forledelse av en slik art at straffebestemmelsen, når vilkårene for øvrig er oppfylt, likevel ikke skulle komme til anvendelse. Det er naturlig å se dette i sammenheng med bakgrunnen for at de fire handlingsalternativer ble føyet til. Dette fremgår på sidene 62–63 i proposisjonen:

"Høringsinstansene stiller særlig spørsmål ved om begrepet 'utnyttelse' er presist nok i forhold til de enkelte formålene, men også i forhold til den graden av tvang det omfatter. Riksadvokaten skriver:

'Etter riksadvokatens syn er de alternative lovbudene for generelt og vidt utformet. Det avgjørende straffbarhetsvilkåret er om gjerningsmannen 'utnytter' en person til de angitte formål. I motsetning til Palermo-konvensjonen artikkel 3 og lovbestemmelsene i bl.a. Sverige og Danmark, angir ikke lovteksten hvilke midler som skal være benyttet ved utnyttelsen. Begrepet 'utnytter' favner etter riksadvokatens syn for vidt, og kan etter sin ordlyd omfatte for eksempel 'horekundene'. Riksadvokaten foreslår at midlene for utnyttelse (...) tas inn i lovbestemmelsen (...).'

Også Advokatforeningen og PION stiller spørsmål ved om den foreslåtte ordlyden i alternativ 1 faktisk vil kriminalisere kjøp av seksuelle tjenester."

- (19) Når dette er bakgrunnen for det som jeg har gjengitt fra odelstingsproposisjonen, fremstår det som rimelig klart at siktemålet med introduksjonen av de fire handlingsalternativer var å avgrense mot handlinger av en annen art enn det som ble tilsiktet rammet, snarere enn at det straffverdige er knyttet opp mot de angitte handlingsalternativer.
- (20) Dette innebærer at selv om de fire alternativer for atferd som er nevnt innledningsvis i bestemmelsen, også gjelder der det er tale om forledelse, får dette ingen selvstendig betydning. I forledelsestilfellene følger reelt sett den samme avgrensning allerede av det vilkår at forledelsen bare er gjort straffbar etter bestemmelsen når forledelsen går ut på at fornærmede skal la seg bruke til prostitusjon. En nærmere analyse av de aktuelle typesituasjoner vil da vise at det allerede i forledelse ligger slike handlingselementer at dette vilkåret i den aktuelle kontekst vil være oppfylt.
- (21) Det fremgår av rettsboken at forsvareren ba "om protokollasjon av rettsbelæringen med hensyn til om alternativet 'forleder' i straffeloven § 224 første ledd forutsetter at det er utvist tvang". Følgende ble protokollert:
- "Rettens leder viste til lovens ordlyd og lovforarbeidene om at 'forlede' er et selvstendig straffealternativ. Alternativet 'forlede' i denne saken har imidlertid liten selvstendig betydning ved siden av de andre alternativene i loven. Det å forlede noen innebærer en psykisk påvirkning som fører til at den som blir forledet, blir ført bak lyset, lurt eller overtalt til å være med på noe som han eller hun ellers ikke ville ha blitt med på. Alternativet forlede forutsetter ikke at det er brukt tvang."**
- (22) Spørsmålet i saken er om den siste setningen i den protokollerte del av rettsbelæringen, er et uttrykk for en uriktig lovforståelse, eventuelt om feilen kan antas å ha hatt betydning.
- (23) I den protokollerte del av rettsbelæringen blir det gitt uttrykk for at en forledelse innebærer en psykisk påvirkning som fører til at den forledede blir "ført bak lyset, lurt eller overtalt til å være med på noe som han eller hun ellers ikke ville ha blitt med på". Dette understreker at den som blir forledet, dermed selv blir gitt en følelse av å være med frivillig. På den bakgrunn kan tilføyelsen om at det ikke er noen forutsetning at det er brukt tvang, nærmest fremstå som selvfølgelig.
- (24) Det må imidlertid etter omstendighetene legges til grunn at uttrykket "tvang" ble benyttet som en henvisning til de fire alternative adferdsmåter som er angitt i innledningen til § 224 første ledd. Dette er tilsynelatende klart i motstrid med forarbeidenes klare påpekning av at anvendelse av de fire handlingsalternativer også må sees som et vilkår i forledelsestilfellene. Som det fremgår av det jeg allerede har påpekt, er det imidlertid ikke noen reell motstrid her. Jeg skal utdype dette noe.

- (25) Som det er fremhevet i det jeg har gjengitt fra forarbeidene, kan forledelsesalternativet tenkes anvendt i to ulike sammenhenger. Det kan anvendes på bakmenn som er involvert på et tidlig stadium, og som ikke kan knyttes til utnyttelse, men forledelse kan også være en dekkende beskrivelse av de handlinger man ønsker å ramme når forlederen er den som også forestår utnyttelsen. Det fremheves så i forhold til de sistnevnte tilfellene at "forledelse ofte glir over i utnyttelse". Selv om det er på det rene at det er den siste problemstillingen som er aktuell i denne saken, har det en viss interesse også å se på hvilke konsekvenser det får for straffbarheten av bakmennenes forledelse, at de fire virkemidler som gjelder som vilkår for å ramme utnyttelse, også gjelder for forledelsesalternativet.
- (26) Det må etter mitt syn være klart at de tre første alternativer, vold, trusler og misbruk av sårbar situasjon, ikke kan være midler til forledelse. For de bakmenn bestemmelsen er utformet for å ramme, blir det da spørsmål om forledelse til å la andre bruke seg til prostitusjonsformål, kan tenkes gjort på en måte som ikke må anses som "utilbørlig atferd". Etter mitt syn er det ikke tenkelig, og det følger av dette at det ikke har materiell betydning, at det kreves at ett av de fire virkemidler må være anvendt også i forledesestilfellene.
- (27) I vår sak retter forledelsesalternativet seg imidlertid klart ikke mot en bakmann, men mot den som selv har tatt sikte på utnyttelse av de fornærmedes prostitusjonsvirksomhet. På tross av rettsbelæringens nedtoning av forledelsesalternativet, og av at forledelse klart ikke er det mest nærliggende alternativ, kan det ikke utelukkes at lagretten kan ha funnet forledelse å være en treffende karakteristikk av tiltaltes handlemåte, jf. forarbeidenes understrekning av at alternativene forledelse og utnyttelse glir over i hverandre.
- (28) Spørsmålet er imidlertid om den situasjon kan konstrueres at forledelsesalternativet er anvendelig uten at tiltaltes adferd også må anses som utilbørlig. Det er etter mitt syn ikke mulig da det er et klart vilkår etter loven at forledelsen ikke bare skal være til prostitusjon, men at fornærmede skal ha blitt forledet til "å la seg bruke" til slikt formål. Den som i det aktuelle tilfellet skulle utnytte de fornærmede var den tiltalte selv. Den faktiske utnyttelse er notorisk og ikke bestridt. Det utilbørlige ligger da innebygget i handlingsalternativet forledelse, og det faktum lagretten nødvendigvis må ha funnet bevist for å kunne svare ja på det spørsmål som ble stillet, innebærer uten videre at lagretten har funnet tiltaltes adferd utilbørlig.
- (29) Rettsbelæringen kunne utvilsomt med fordel vært mer uttømmende, men under de konkrete omstendigheter kan jeg ikke se at rettsbelæringen var uriktig.
- (30) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (31) Dommer **Tjomsland**: Jeg er – på bakgrunn av de klare uttalelser i lovforarbeidene – enig med førstvoterende i at straffeloven § 224 første ledd må forstås slik at også en eventuell "forledelse" til de nevnte formål må ha skjedd ved vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd. Jeg kan ikke se at dette spørsmålet er tvilsomt. En

annen sak er at en nærmere analyse vil kunne vise at dette tilleggsvilkåret i praksis neppe har stor selvstendig betydning.

- (32) Forsvareren ba ”om protokollasjon av rettsbelæringen med hensyn til om alternativet ’forledet’ i straffeloven § 224 første ledd forutsetter at det er utvist tvang”. Følgende ble – som også gjengitt av førstvoterende – protokollert:

”Rettens leder viste til lovens ordlyd og lovforarbeidene om at ’forlede’ er et selvstendig straffealternativ. Alternativet ’forlede’ i denne saken har imidlertid liten selvstendig betydning ved siden av de andre alternativene i loven. Det å forlede noen innebærer en psykisk påvirkning som fører til at den som blir forledet, blir ført bak lyset, lurt eller overtalt til å være med på noe som han eller hun ellers ikke ville ha blitt med på. Alternativet forlede forutsetter ikke at det er brukt tvang.”

- (33) Det er den siste setningen i det siterte som her er svaret på forsvarerens anmodning. Uttrykket ”tvang” forstår jeg – som førstvoterende – som en henvisning til de fire alternative midler som er angitt i innledningen til § 224 første ledd.
- (34) Jeg kan på denne bakgrunn ikke se det annerledes enn at rettsbelæringen er i klar strid med det jeg mener er den riktige forståelsen av straffeloven § 224 første ledd. Spørsmålet er hvilken virkning denne feilen skal tillegges.
- (35) Aktor har vist til at det i rettsbelæringen ble gitt uttrykk for at alternativet ”forlede” hadde liten selvstendig betydning i denne saken. Dette innebærer imidlertid ikke i seg selv at dette alternativet – som uttrykkelig var tatt med både i tiltalebeslutningen post I a og post I b og i spørsmålene til lagretten – ikke kan tenkes å ha blitt anvendt av lagretten i saken. Når det gjelder den konkrete vurderingen av dette spørsmål, står tilfellene i tiltalen postene I a og I b etter mitt syn i forskjellig stilling.
- (36) Når det gjelder tiltalen post I a – forholdet overfor B – er innvendingen mot rettsbelæringen på dette punkt gjort gjeldende som uttrykkelig ankegrunn. Når jeg ser hen til hvordan saksforholdet er beskrevet i tiltalebeslutningen og i lagmannsrettens straffutmålingsbetraktninger, finner jeg ikke å kunne utelukke at lagretten her har anvendt forledelsesalternativet. Når dette er situasjonen finner jeg heller ikke å kunne se bort fra muligheten for at feilen i rettsbelæringen kan ha hatt betydning for domfellelsen. Det er selvsagt meget mulig at lagretten ville ha ansett tilleggsvilkåret for oppfylt dersom rettsbelæringen på dette punkt hadde vært korrekt. Jeg kan imidlertid – blant annet på bakgrunn av det som anføres i ankeerklæringen – vanskelig se at Høyesterett med sin begrensede kompetanse kan ha tilstrekkelig grunnlag til å fastslå dette. Det er i den forbindelse av atskillig interesse at forsvareren nettopp ba protokollert om ”alternativet forelder forutsetter at det er utvist tvang”. Dette er en klar indikasjon på at også den faktiske side av denne problemstilling var omstridt for lagmannsretten. I motsatt fall hadde anmodningen om protokollasjon ikke hatt noen mening.
- (37) Etter min mening innebærer den uriktige rettsbelæringen derfor at lagmannsrettens dom med ankeforhandling på dette punkt må bli å oppheve. Dette innebærer at dommen også må oppheves for så vidt B er tilkjent oppreisningserstatning etter skadeserstatningsloven § 3-5 jf. § 3-3.
- (38) Når det derimot gjelder tiltalen post I b – forholdet overfor C – kan jeg verken av gjerningsbeskrivelsen i tiltalebeslutningen eller av lagmannsrettens

straffutmålingsbetraktninger, se at forledelsesalternativet kan ha vært et aktuelt alternativ for domfellelsen. Dette ble heller ikke i ankeerklæringen anført som en innvending mot domfellelsen. Jeg mener på denne bakgrunn at man kan se bort fra at feilen i rettsbelæringen kan ha hatt betydning ved domfellelsen på dette punkt.

- (39) Jeg må utmåle en straff for de forhold hvor lagmannsrettens dom etter mitt syn blir stående – tiltalen postene I b og II. Jeg tar utgangspunkt i lagmannsrettens straffutmåling og begrunnelsen for denne, som jeg ikke har bemerkninger til. Når dommen oppheves for ett av de to tilfellene av grov menneskehandel, må imidlertid straffen reduseres. Straffen for de resterende forhold – som omfatter ett tilfelle av grov menneskehandel og hallikvirksomhet overfor fem fornærmede – finner jeg bør settes til fengsel i 2 år og 6 måneder.

- (40) Dommer **Flock:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Endresen.

- (41) Dommer **Bruzelius:** Likeså.

- (42) Justitiarius **Schei:** Likeså.

- (43) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: